

PDR BÜLTENİ

Şahinbey Rehberlik ve Araştırma Merkezi

Minik Parmaklar, Büyük Ekranlar:
Erken Teknoloji Kullanımı ve Çocukların Konuşma Dünyası

Minik Parmaklar, Büyük Ekranlar: Erken Teknoloji Kullanımı ve Çocukların Konuşma Dünyası

Şahinbey Rehberlik ve Araştırma Merkezi olarak, çocukların erken yaşta fazla ekran süresine maruz kalmanın dil becerileri üzerindeki etkilerini inceleyen güncel bilimsel verileri derleyerek bilgilendirici bir bülten hazırladık. Bu bültende, Karani ve arkadaşlarının 2022 yılında yayımlanan kapsamlı sistematik inceleme çalışması (PMC8905397) temel alınarak, erken yaşta ekran kullanımı ile çocukların dil gelişimi arasındaki ilişkiyi ve ebeveyn katılımının önemini ele aldık. Amacımız, ailelere ve eğitimcilere doğru rehberlik sağlayarak, çocukların sağlıklı dil gelişimine katkıda bulunmaktır.

Günümüzde Çocuklar Kelimelerden Önce Ekranla Tanışıyor

Son yapılan bilimsel incelemeler, erken yaşta uzun ekran maruziyetinin bebeklerin dil gelişimini yavaşlatabileceğini gösteriyor. Çocuklar, dili sadece duyarak değil, karşılıklı etkileşimle öğreniyor; ekran karşısında bu etkileşim büyük ölçüde sınırlı kalıyor.

Bebeklerin ilk kelimelerini öğrenme süresi yıllar içinde uzuyor ve bu, sadece tesadüf değil. Dijital çağın bebekleri, artık hareket eden renkli ekranlar, ışıklar ve seslerle çevrili. Minik eller tabletlerde geziniyor, televizyon ekranları günün büyük bir bölümünü kaplıyor. Peki ya gerçek insanlarla kurdukları iletişim ne olacak?

ARAŞTIRMADAN ÖNE ÇIKAN 5 KRITİK GERÇEK

1. Erken yaşta ekranla tanışan çocukların dil gelişimi daha yavaş ilerliyor.

Çalışmalar, özellikle 0-2 yaş arasındaki çocuklarda, ekran süresinin artmasının dil öğrenme sürecini olumsuz etkilediğini gösteriyor. Bu dönemde çocuklar, konuşmayı ve dili yüz yüze sosyal etkileşimler yoluyla edinirler. Ancak uzun süreli ve erken yaşta başlayan ekran kullanımı, bu kritik etkileşimlerin azalmasına ve dil gelişiminde gecikmelere yol açabiliyor.

Ekran kullanımı tek başına olumsuz bir faktör olmakla birlikte, ebeveynlerin çocuklarıyla beraber ekran başında bulunması ve izlenen içerikle ilgili sohbet etmeleri, dil gelişimini destekleyebiliyor. Ortak izleme (co-viewing) sırasında ebeveynlerin çocuklarına sorular sorması, açıklamalar yapması ve dikkatlerini yönlendirmesi, çocuğun pasif izleyici olmaktan çıkıp aktif öğrenici olmasını sağlıyor.

2.Ebeveynin ekran başında çocukla birlikte olması fark yaratıyor!

ARAŞTIRMADAN ÖNE ÇIKAN 5 KRITİK GERÇEK

3. Pasif izleme değil, aktif katılım önemli.

Sadece ekran karşısında oturup pasif şekilde içerik tüketmek, dil öğreniminde yeterli olmuyor. İnteraktif ve eğitici içerikler, çocukların kelime dağarcığını ve anlama becerilerini geliştirebilir. Ancak hiçbir dijital içerik, gerçek insanlarla yapılan konuşma ve etkileşimin yerini tutamıyor. Çocukların dil gelişimi için karşılıklı iletişim ve duygusal bağ kurma şart.

Dil gelişimi ile sosyal gelişim birbirine bağlıdır. Ekran karşısında geçirilen uzun zaman, çocukların yüz ifadelerini, beden dilini ve sosyal ipuçlarını öğrenme fırsatlarını azaltıyor. Bu da sosyal etkileşim becerilerinde eksikliklere yol açabiliyor ve dil gelişiminin sosyal yönünü zayıflatıyor.

4. Erken ekran kullanımı sosyal becerileri de etkileyebilir.

ARAŞTIRMADAN ÖNE ÇIKAN 5 KRITİK GERÇEK

5. Alternatif etkinliklerle desteklemek şart!

Dil gelişimi için ekran süresini sınırlamanın yanı sıra, çocukların kitap okuma, şarkı söyleme, oyun oynama gibi sosyal ve yaratıcı etkinliklere teşvik edilmesi gerekiyor. Bu tür aktiviteler, çocuğun kelime hazinesini genişletir, iletişim becerilerini güçlendirir ve dil öğrenimini pekiştirir.

- Dr. Patricia Kuhl (Washington Üniversitesi): Erken dönemde sosyal etkileşimin dil öğrenmede kritik olduğunu vurgular; “dil, sadece işitilen seslerden değil, karşılıklı etkileşimden öğrenilir” diye belirtir.
- Amerikan Pediatri Akademisi (AAP): 0–2 yaş arası ekran süresinin sınırlandırılması ve ebeveyn-çocuk etkileşiminin önemine dikkat çeker.
- Dr. Susan B. Neuman ve Dr. Kathy Hirsh-Pasek gibi çocuk gelişimi uzmanları da, çocukların kaliteli sosyal ve dil etkileşimlerine maruz kalmasının kritik olduğunu savunur.

Uzmanlardan Notlar:

KAYNAKÇA:

- American Academy of Pediatrics. (2017). Children and Media Tips From the American Academy of Pediatrics.
- American Academy of Pediatrics Council on Communications and Media. (2016). Media and Young Minds. Pediatrics, 138(5), e20162591.
- Hirsh-Pasek, K., & Neuman, S. B. (2016). Emerging literacy: From research to practice. Guilford Publications.
- Hirsh-Pasek, K., Zosh, J. M., Golinkoff, R. M., Gray, J. H., Robb, M. B., & Kaufman, J. (2015). Putting education in “educational” apps: Lessons from the science of learning. Psychological Science in the Public Interest, 16(1), 3-34.
- Karani & ark. (2022). The Influence of Screen Time on Children’s Language Development. PMC8905397
- Kuhl, P. K. (2007). Is speech learning “gated” by the social brain? Developmental Science, 10(1), 110-120.
- Kuhl, P. K. (2010). Brain mechanisms in early language acquisition. Neuron, 67(5), 713-727.

